

Melding kinderporno meestal niet behandeld

In Nederland blijven duizenden meldingen over downloaders van kinderporno liggen. De politie verzuipt in het aantal meldingen over online kinderporno.

Henk van Gelder

Arnhem

Dat blijkt uit een onderzoek van Bureau Beke in Arnhem, in opdracht van het onderzoeksinstituut Politie en Wetenschap, dat vandaag verschijnt.

In 2014 kreeg de politie 3.000 meldingen over het downloaden of uploaden van kinderporno. In 2018 waren er 30.000 meldingen over verdachte computer-adressen.

De enorme toename komt omdat internetbedrijven als Google, Microsoft en Facebook inmiddels in Amerika verplicht zijn kinderpornografisch beeldmateriaal te mel-

den. De Amerikaanse instantie die de meldingen ontvangt, stuurt die door naar de politie in het land waar de afbeeldingen op internet zijn geplaatst of gedownload.

Nederland speelt dankzij de goede digitale infrastructuur wereldwijd een sleutelrol in de kinderporno. Van alle kinderpornolinks loopt 37 procent via Nederlandse servers. Qua downloaden richt de politie in Nederland zich alleen nog op de ernstigste gevallen, netwerken en recent misbruik.

De grote bulk van de 30.000 meldingen over kinderporno blijft tamelijk ongemoeid. Sinds 2012 kunnen zaken met kinderpornoplegers ook buiten de rechter worden afgedaan. Het gaat dan om de lichte categorie, mannen die weinig hebben gedownload, en voor het eerst tegen de lamp lopen en tijdens hun werk en hobby niet met kinderen

werken. Onder voorwaarde dat zij zich vrijwillig laten behandelen onder toezicht van de reclassering, blijft hen een strafzaak bespaard.

Deze werkwijze werd ingevoerd om kostbare opsporingscapaciteit te besparen en om achterstand aan zedenzaken bij politie en justitie weg te werken. De capaciteit bij de politie om kinderpornozaken op te pakken werd verduub-

beld. Maar nu de politie vanuit Amerika wordt bedolven, blijven duizenden meldingen liggen.

„Er is nu erg weinig zicht op de grote bulk. Dit is zorgelijk, omdat daar ook ernstige zaken tussen kunnen zitten”, waarschuwt Anton van Wijk, directeur van Beke.

Het kabinet besloot recent 15 miljoen euro uit te trekken om de zedenpolitie te versterken. Of dat voldoende is, valt op basis van de bevindingen van Beke te betwijfelen. Duidelijk is dat de politie de hoos aan informatie uit Amerika niet kan verwerken.

Overigens blijkt uit het onderzoek van Beke ook dat kinderpornoplegers die opnieuw de fout ingaan dat doen na twee jaar. Dat is verontrustend: het is precies de termijn waarop het toezicht van de reclassering afloopt.

■ **Regio 9**

30.000

■ **In 2018 waren er 30.000 meldingen over verdachte computer-adressen. In 2014 waren dat er nog maar 3000.**

KINDERPORNO RECIDIVE

Als het toezicht stopt, begint het downloaden weer

Zedencriminoloog Anton van Wijk

onderzocht mannen die kinderporno downloaden. Die schrikken enorm als de politie ineens op de stoep staat. „Ik dacht, oh shit, ik kan het dorp wel verlaten. Ik had mezelf misschien wel van kant gemaakt.”

Henk van Gelder
Arnhem

‘Goedendag, meneer. Politie! We willen even iets persoonlijks met u bespreken.’ Terwijl vrouw en kinderen zich nieuwsgierig afvragen wie de onverwachte visite toch is, beseft papa donders goed waarom deze mannen bij hem op de stoep staan.

Zo zou het moeten gaan. Agenten in burger die onverwacht bij downloaders van kinderporno op de stoep verschijnen om de heer des huizes te vragen waar hij zijn kinderporno bewaart. Met behulp van een speciale usb-stick kunnen politiemensen nagaan of computers, laptops en telefoons kinderporno bevatten.

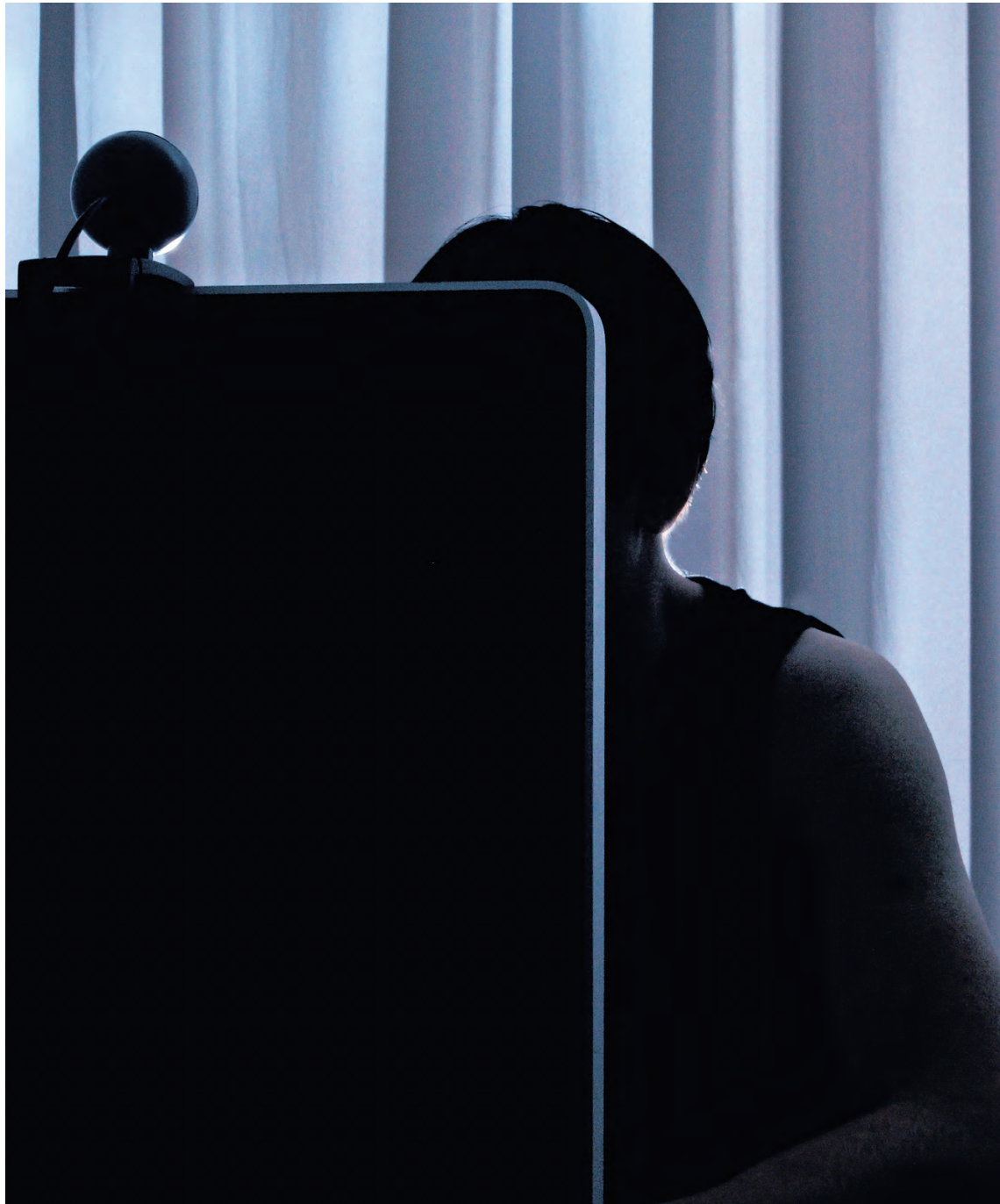
De politie heeft geen tijd en mankracht meer voor de huisbezoeken. Als het wel gebeurt is de impact groot, weet criminoloog Anton van Wijk uit de interviews die hij voor zijn onderzoek voerde met kinderpornoplegers.

‘Ik dacht: o shit, als dit in de krant komt, kan ik wel inpakken en vertrekken uit het dorp. Ik had mezelf dan misschien wel van kant gemaakt’, zegt één van de kinderpornoplegers in zijn rapport.

Betrapt

Van Wijk: „Mensen voelen zich betrapt en heel de familie kan het meekrijgen als die tijdens de controle aanwezig is. Bovendien is er bij kinderpornoplegers ineens het besef dat zij bij de instanties in beeld zijn.”

Sinds 2012 hoeven niet alle kinderpornoplegers voor de rechter te komen. De lichtere gevallen ontlopen een strafzaak onder voorwaarde dat ze zich onder toezicht van de reclassering stellen en behandeling ondergaan (zie ook hiernaast). Deze IN-

DIGO-aanpak werd in 2012 geïntroduceerd om de politie en justitie te ontlasten van de vele plankzaken.

Politie en Wetenschap wilde weten of die aanpak nog wel werkt. Criminoloog Van Wijk, directeur van Bureau Beke in Arnhem, deed uniek onderzoek. Hij onderzocht ruim honderd kinderpornoplegers die alleen behandeling kregen met een controlegroep van ruim honderd kinderpornoplegers die zich wel voor

de rechter moesten verantwoorden. Behalve onderzoek in de politiedossiers, sprak hij met zedenagenten, reclassering, GGZ-hulpverleners en kinderpornoplegers zelf.

Van Wijk snapt dat de politie niet alle meldingen kan onderzoeken. „Juist daarom is de INDIGO-afdoening een goed idee. Je geeft als overheid een duidelijk signaal af dat downloaden van kinderporno niet wordt getolereerd.”

WIE ZIJN DE DOWNLOADERS?

■ **Hét profiel** van een kinderpornodownloader bestaat niet. Wel zijn het bijna altijd blanke mannen. Sommigen hebben een relatie, anderen niet. Sommigen zijn sociaal actief, terwijl anderen juist een zeer teruggetrokken leven leiden. „Je kunt er geen peil op trekken. Soms zijn het jonge mannen, in andere gevallen ou-

dere mannen. Sommigen zijn getrouwd, anderen hebben kinderen en weer anderen hebben nooit een relatie gehad”, zegt een agent. Iets meer dan de helft van de downloaders heeft een baan. Een op de zeven is seksverslaafd en geeft met downloaden toe aan de ervaren drang. Dat kan uiteindelijk leiden

tot echt kindermisbruik. Velen doen het echter uit verveling, de kick. „Het doet mij niets. Ik geil niet op kinderen en dat klinkt gek voor iemand die kinderporno downloadt. In mijn werk ben ik ook wel eens in de omgeving van kinderen, en dan heb ik liever dat ze oprotten”, zegt een kinderpornopleger.

“Misschien moet de termijn van het toezicht verlengd worden

– Anton van Wijk

WAT IS INDIGO?

■ **INDIGO** staat voor Initiatief Niets Doen Is Geen Optie. De werkwijze, bedacht in Rotterdam, werd in 2012 landelijk ingevoerd. Alle verdachte downloaders van kinderporno dienen onverwacht thuis bezoek te krijgen van de politie. Die nemen computers en digitale opslagmiddelen waarop kinderporno staat in beslag. Vervolgens volgt een uitnodiging voor verhoor op het bureau.

■ **Lichte gevallen** krijgen het aanbod om strafrechtelijk vervolging te voorkomen. Mannen zonder strafblad, die geen beroep of hobby hebben waarin ze met kinderen werken, komen in aanmerking voor INDIGO. Dat beslist de officier van justitie. Juridisch gesproken is dan sprake van een voorwaardelijk sepot. De politie doet in zo'n geval geen uitgebreid strafrechtelijk onderzoek. De snelle afdoening bespaart kostbare opsporingscapaciteit, waardoor de politie achterstanden kon wegwerken. Verdachten werken graag mee. Een strafzaak betekent immers veelal verlies van werk en sociale relaties.

◀ **Juist de lichte categorie kinderpornoplegers ging na verloop van tijd weer downloaden.**

FOTO ANP XTRA

Volgens de officiële politieregistraties is de recidive van kinderpornoplegers beperkt. Desondanks komt Van Wijk met collega's tot een even opvallende als verontrustende constatering: kinderpornoplegers die opnieuw de fout ingaan doen dat na twee jaar. Dat is de termijn waarop het toezicht van de reclassering afloopt. „Misschien moet de termijn van het toezicht worden verlengd.”

Van Wijk pleit voor meer maatwerk. „Er is behoefte aan een goed risicotaxatie-instrument voor deze groep, zodat alleen de lichte gevallen instromen”.

Ook de lichte gevallen houden de criminele markt van productie en verspreiding van kinderporno in stand, aldus Van Wijk. Juist de lichte categorie kinderpornoplegers ging opnieuw downloaden, een kleine 19 procent tegen 9 procent uit de groep die wel voor de strafrechter kwam.

Van Wijk maakt zich grote zorgen over het feit dat duizenden meldingen blijven liggen. „Er is nu erg weinig zicht op de grote bulk. Je weet niet of het bij enkele plaatjes blijft. Of dat het gaat om zeer ernstige vormen of dat er enorme hoeveelheden worden gedownload. Dit is zorgelijk.”

NL

INTERVIEW CRIMINOLOOG ANTON VAN WIJK

‘Als we maar geen tweede Robert M. over het hoofd zien’

Zedencriminoloog Anton van Wijk onderzocht mannen die kinderporno downloaden. Die schrikken enorm als de politie plotseling op de stoep staat. „Ik dacht, oh shit, ik kan het dorp wel verlaten. Ik had mezelf dan misschien wel van kant gemaakt.”

Henk van Gelder

Arnhem

‘G’oedendag meneer. Politie! We willen even iets persoonlijk met u bespreken.” Terwijl vrouw en kinderen zich nieuwsgierig afvragen wie de onverwachte visite toch is, beseft papa donders goed waarom deze mannen bij hem op de stoep staan.

Zo zou het moeten gaan. Agenten in burger die onverwacht bij downloaders van kinderporno op de stoep verschijnen om de heer des huizes te vragen waar hij zijn kinderporno bewaart. Met behulp van een speciale usb-stick kunnen politiemensen nagaan of computers, laptops en telefoons kinderporno bevatten.

De politie heeft geen tijd en mankracht meer voor de huisbezoeken. Als het wel gebeurt is de impact groot, weet criminoloog Anton van Wijk. Voor zijn onderzoek hield hij interviews met wat hij noemt ‘kinderpornoplegers’. „Ik dacht: o shit, als dit in de krant komt, kan ik wel inpakken en vertrekken uit het dorp. Ik had mezelf dan misschien wel van kant gemaakt”, zegt een van de kinderpornoplegers in het rapport.

Betrapt

Van Wijk: „Mensen voelen zich betrappt en de hele familie kan op de hoogte raken als die tijdens de controle aanwezig is. Bovendien is er bij kinderpornoplegers ineens het besef

dat zij bij de instanties in beeld zijn.”

Sinds zeven jaar hoeven niet alle kinderpornoplegers voor de rechter te komen. Het gaat dan om lichtere gevallen, mannen die voor het eerst tegen de lamp lopen en tijdens werk of hobby niet in de buurt van kinderen komen. Zij krijgen de kans om een strafzaak bij de rechter te ontlopen. Voorwaarde is wel dat ze zich onder toezicht van de Reclassering stellen en behandeling ondergaan. Deze ‘Indigo-aanpak’ werd in 2012 geïntroduceerd, om politie en justitie te ontlasten van de vele zaken die op de plank blijven liggen.

Onderzoeksprogramma Politie en Wetenschap wilde weten of die aanpak nog wel werkt. Criminoloog Van Wijk, directeur van Bureau Beke in Arnhem, deed uniek onderzoek. Hij

Er is nu erg weinig zicht op de grote bulk. Je weet niet of het bij enkele plaatjes blijft

— Anton van Wijk, zedencriminoloog

onderzocht ruim honderd kinderpornoplegers die alleen behandeling kregen en een controlegroep van ruim honderd kinderpornoplegers die zich wel voor de rechter moesten verantwoorden. Behalve politiedossiers, sprak hij met zedenagenten, Reclassering, ggz-hulpverleners en kinderpornoplegers zelf.

FOTO GERARD BURGERS

Van Wijk snapt dat de politie niet alle meldingen kan onderzoeken. „Juist daarom is de Indigo-afdoening een goed idee. Je geeft als overheid een duidelijk signaal af dat downloaden van kinderporno niet wordt getolereerd. Daarom is het ook jammer dat de politie vrijwel geen waarschuwingsbrieven meer verstuurt naar woningen waar meerdere mensen door de wifi gebruikmaken van dezelfde internetaansluiting, zoals studentenhuizen. De brief vermeldt dat er vanaf dat IP-adres gedownload is.”

Opnieuw de fout in

Volgens de officiële politieregistraties is de recidive van kinderpornoplegers beperkt. Desondanks komt Van Wijk met collega's tot een even opvallende als verontrustende constatering. Kinderpornoplegers die opnieuw de fout in gaan, doen dat na twee jaar. Dat is de termijn waarop het toezicht van de Reclassering afloopt. „Misschien moet de termijn van toezicht worden verlengd”, zegt Van Wijk. Hij pleit voor meer maatwerk. „Er is behoefte aan een goed risicotaxatie-instrument voor deze groep, zodat alleen de lichte gevallen instromen.”

Ook de lichte gevallen houden de markt van productie en verspreiding van kinderporno, waarmee criminel grof geld verdienen, in stand, aldus Van Wijk. Juist de lichte categorie kinderpornoplegers ging opnieuw downloaden: een kleine 19 procent, tegen 9 procent uit de groep die voor de strafrechter kwam.

Van Wijk maakt zich grote zorgen over het feit dat duizenden meldingen blijven liggen. „Er is nu erg weinig zicht op de grote bulk. Je weet niet of het bij enkele plaatjes blijft. Of dat het gaat om zeer ernstige vormen, of dat er enorme hoeveelheden kinderporno worden gedownload. Of misschien zelfs worden vervaardigd. Dit is zorgelijk. Er kunnen ernstige zaken tussen zitten. Misschien zien we zelfs een tweede Robert M. over het hoofd.”